

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2016-10-18
Diarienummer 0538/15

Planering och utredning

Gösta Malmryd
Telefon 031-368 21 10
E-post: gosta.malmryd@ioff.goteborg.se

Sammantagen strategi för badhus

Förslag till beslut

I idrotts- och föreningsnämnden

1. Idrotts- och föreningsnämnden översänder förvaltningens förslag på en sammanhållen strategi för badhus till kommunstyrelsen.
2. Idrotts- och föreningsnämnden förklarar kommunstyrelsens uppdrag från 2015-06-03 fullgjort.

Sammanfattning

Idrotts- och föreningsnämnden har 2015-06-03 fått i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en strategi för Göteborgs sim- och badanläggningar. Förvaltningen föreslår att nämnden nu skickar förslaget på en sammanhållen strategi för badhus till kommunstyrelsen och förklarar uppdraget fullgjort.

Av det yrkande som låg till grund för uppdraget framgår att simskolestrategin, befolkningens simkunnsighet och folkhälsa, badens tillgänglighet, den organiserade idrottens möjligheter, turistnäringen, de demografiska utmaningarna samt det varierande ägandet av anläggningarna är aspekter som bör vara en del i översynen.

Den utredning som nu presenteras är tänkt att fungera som ett underlag för långsiktig planering fram till och med 2035. Förvaltningen föreslår omfattande investeringar i Göteborgs sim- och badanläggningar under denna tidsperiod. Det handlar om såväl åtgärder avseende befintliga anläggningar som byggnation av helt nya anläggningar. Utredningen föreslår även att hela huvudmannaskapet för såväl verksamhetsdrift som ägande på sikt bör samlas hos en huvudman.

Konsekvensbeskrivningar

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen innehåller en rad förslag till investeringar i sim- och badanläggningar som, om de genomförs, sammantaget leder till en ungefärlig fördubbling av bassängkapaciteten under kommande 20-årsperiod. Bedömningen är att det rör sig om en investeringsutgift om närmare 2,5 miljarder kronor (i 2016 års priser). Merparten av investeringarna avser upprustning, utbyggnad och ersättning av befintliga anläggningar medan resterande del avser ren nyexpansion.

Förvaltningens huvudprincip är att det långsiktigt ekonomiskt är bättre att bygga nytt än att lappa och laga slitna och otidsenliga anläggningar som är mer än 40 år gamla. Konsekvenserna av att stadens bad är gamla och slitna blir fler driftstörningar samt att driftkostnaderna kan bli mycket höga (energi, underhåll, bemanning med mera).

I de fall vi föreslår att befintlig anläggning ersätts med en helt ny menar vi att staden inte bara erhåller moderna bad med högre kvalitet utan också lägre kostnad per besök, mätt över en livslängd om 40 år.

Av driftekonomiska skäl avråder förvaltningen till större investeringar i utomhusbassänger.

Barnperspektivet

Utredningen innehåller en rad förslag på hur bassängkapaciteten i Göteborg kan öka. Bland annat föreslår vi att flera undervisningsbassänger byggs. Detta är nödvändigt för att kunna fullfölja kommunfullmäktiges uppdrag om avgiftsfri kommunal simskola samt fri entré för barn 16 år och yngre. Simkunnigheten i Göteborg är på sina håll oroväckande låg och satsningar på sim- och badanläggningar i dessa områden har ett tydligt barnperspektiv.

Utredningen innehåller även förslag om att det på flera av stadens sim- och badanläggningar (de så kallade områdesbaden) ska finnas en särskild barn- och familjedel.

Jämställdhets- och mångfaldsperspektivet

Sim- och badanläggningar riktar sig till en bred målgrupp. Besöksstatistiken visar att könsfördelningen överlag är tämligen jämn, även om det finns skillnader mellan anläggningar. Den organiserade idrotten visar en viss överrepresentation av kvinnor/flickor. Cirka 60 procent av deltagartillfällena inom simidrott (simning, simhopp, konstsimm, vattenpolo och öppet vatten) utgörs av kvinnor/flickor. I en nybyggd anläggning (antingen en ersättningsanläggning eller en ren nyexpansion) ökar förutsättningarna att skapa trivsel och mötesplatser för badbesökare oavsett könsidentitet.

Utredningen föreslår flera investeringar som bland annat syftar till att tillgänglighetsanpassa Göteborgs sim- och badanläggningar. Anläggningarna besöks av personer med olika bakgrund, ålder, sexuell läggning och funktionsvariation. Merparten av anläggningarna är byggda under en tid då dessa frågor inte var lika prioriterade som de är idag.

Utredningen föreslår att hela huvudmannaskapet för såväl verksamhetsdrift som ägande av anläggningarna bör samlas hos en huvudman. Det splittrade huvudmannaskapet skapar problem. Bland annat har vi olika priser och entrésystem och kan inte genomföra kommunfullmäktiges uppdrag på ett likvärdigt sätt. Med ett samlat huvudmannaskap blir det mer rättvisa villkor för de kommuninvånare som besöker stadens sim- och badanläggningar och därmed ett mer jämlikt Göteborg.

Miljöperspektivet

Sim- och badanläggningar anses vara de mest avancerade och energikrävande idrottsanläggningar som finns i en kommun. Utredningen innehåller flera förslag på ersättning av gamla anläggningar samt även byggnation av nya. En modern anläggning med rätt genomförd isolering och moderna tekniska system kan ha ner mot en femtedel av energikostnaden mot en äldre anläggning.

Sim- och badanläggningar har en teknisk livslängd om 30-50 år och det är just där som merparten av Göteborgs anläggningar befinner sig idag. När nya anläggningar uppförs utifrån de tekniska krav som dagens regelverk kräver, skapas en långsiktigt hållbar lösning. Såväl av miljömässiga som av ekonomiska skäl avråder förvaltningen till större investeringar i utomhusbassänger.

Omvärldsperspektivet

Utredningen har ett tydligt omvärldsperspektiv. Idag besöks Göteborgs sim- och badanläggningar av många invånare från kranskommunerna och göteborgare besöker anläggningar i flera av våra kranskommuner. I utredningen finns en sammanställning över vilka planer och beslut som finns i kranskommunerna avseende sim- och badanläggningar.

Strategiska frågor kring sim- och badanläggningar är aktuella i mer eller mindre samtliga svenska kommuner. I utredningsarbetet har vi tagit del av flera andra kommuners erfarenheter. Beträffande utbudet av sim- och badanläggningar har en särskild jämförelse gjorts med Stockholm och Malmö.

Utredningen föreslår att det byggs ett nytt centralbad i Göteborg. Denna anläggning ska utformas så att den kan arrangera nationella tävlingar på SM-nivå, vilket idag inte är möjligt i Göteborg. En sådan anläggning har stor potential att locka besökare från andra delar av landet. Utredningen konstaterar även att Lisebergs projekt om att bygga ett äventyrsbad har goda möjligheter att främja turist- och besöksnäringen.

Ärendet

Idrotts- och föreningsnämnden har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en strategi för Göteborgs sim- och badanläggningar. Idrotts- och föreningsförvaltningen har under 2015 och 2016 arbetat med frågan och kan nu presentera en färdig utredning. Utredningen är tänkt att fungera som ett underlag för långsiktig planering fram till och med 2035. Förvaltningen föreslår att nämnden nu översänder förslaget på en sammanhållen strategi för badhus till kommunstyrelsen och förklarar uppdraget fullgjort.

Bakgrund

Idrotts- och föreningsnämnden fick 2015-06-03 följande uppdrag av kommunstyrelsen, enligt yrkande från (MP), (S) och (V):

Sammantagen strategi för badhus

Staden behöver ta ett helhetsgrepp på de kommunala baden oavsett huvudman och utarbeta en strategi för stadens bad och de investeringar i badanläggningar som kan behöva göras framgent. Vid denna översyn behövs ta hänsyn till såväl simskolestrategin, befolkningens simkunnighet och folkhälsa, badens tillgänglighet, den organiserade idrottens möjligheter och turistnäringen som till de demografiska utmaningarna. Även det varierande ägandet av anläggningarna bör vara en del i översynen.

Förslag till beslut i kommunstyrelsen

Att hemställa till idrotts- och föreningsnämnden att i samråd med övriga aktörer i staden utreda organisering och investeringsbehov i stadens bad och återkomma med ett förslag på en sammanhållen strategi i frågan.

Idrotts- och föreningsförvaltningens mål har varit att genomföra detta uppdrag på så sätt att idrotts- och föreningsnämnden kan återrapportera till kommunstyrelsen senast den 1 december 2016. Förvaltningen har under perioden från hösten 2015 till hösten 2016 genomfört ett flertal avstämmningar och delredovisningar inför nämnden.

Under utredningens gång har förvaltningen haft löpande kontakter med föreningslivet, bland annat företrädare för simidrott (simning, simhopp, konstsim, vattenpolo och öppet vatten), parasport, kanot, triathlon och sportdykning. Vid mötena har vi samlat in information om deras behov och synpunkter. Vi har även haft kontakter med stadsdelsförvaltningarna samt de kommunala och privata aktörer som äger eller driver Göteborgs simhallar.

Under våren 2016 har förvaltningen genomfört tre undersökningar för att fånga synpunkter från badgäster och andra göteborgare. Undersökningen bestod av tre delar: en kundundersökning bland 1 000 besökare på baden, en medborgarundersökning per telefon och på offentliga platser till lika många personer samt en webbenkät där vem som helst hade möjlighet att svara.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen konstaterar att merparten av Göteborgs sim- och badanläggningar är gamla, slitna och i stort behov av upprustning. Förutom att de har höga driftkostnader är de otidsenliga och kan inte längre användas till det som de en gång byggdes för. Förvaltningen konstaterar även att det under de senaste 35 åren inte har byggts tillräckligt många anläggningar för att möta stadens befolkningsutveckling. Det illustreras av att det råder trängsel på anläggningarna, att det är svårt att få tider samt att tillgängligheten är låg för många göteborgare.

Förvaltningen anser att det inte räcker med att rusta upp befintliga anläggningar för att öka simkunnigheten, förbättra folkhälsan och skapa goda förutsättningar för föreningslivet. Det krävs också att bassängkapaciteten ökar, både för att hantera den brist som finns idag och för att ta hänsyn till den befolkningstillväxt som väntas framöver, vilken kommer att leda till en ökad efterfrågan på såväl varmbassänger som undervisningsbassänger. Vår uppfattning är att det såväl krävs en utbyggnad och ersättning av befintliga anläggningar som att det byggs nya. De förslag som presenteras i utredningen kommer, om de genomförs, att leda till en ungefärlig fördubbling av bassängkapaciteten.

Det är förvaltningens uppfattning att så många göteborgare som möjligt ska ha god tillgänglighet till en sim- och badanläggning. Däremot behöver inte alla anläggningar vara lika stora eller se exakt likadana ut. När det gäller kommunala sim- och badanläggningar som är öppna för allmänheten föreslår vi tre nivåer: lokalbad, områdesbad och centralbad.

Ett lokalbad ska fungera för simundervisning, simidrott för ungdom och motionsverksamhet. Ett nytt lokalbad innehåller därmed minst en 25-metersbassäng och en undervisnings-/varmbassäng med höj- och sänkbar botten.

Ett områdesbad ska fungera för allt det som ett lokalbad är avsett för, men ska ha fler och bättre funktioner för barnfamiljer och allmänhet. Jämfört med ett lokalbad innehåller ett nytt områdesbad även en extra undervisningsbassäng och en familjedel.

Ett centralbad ska ha ökad kapacitet för simundervisning och motionsverksamhet, kunna vara anpassad till föreningslivets behov och kunna arrangera SM-tävlingar för simidrotten. Ett nytt centralbad innehåller därmed minst två 50-metersbassänger (varav en med djupdel med höj- och sänkbar botten), två undervisnings-/varmbassänger (med höj- och sänkbar botten) samt minst 2 000 läktarplatser (vilket är kravet för att få arrangera långbane-SM).

Förvaltningen anser att Valhallabadet inte uppfyller kriterierna för ett centralbad och föreslår därför att anläggningen ersätts. Dagens anläggning är i dåligt skick och kan inte längre fylla den funktion som den en gång byggdes för. En lokalisering på befintlig tomt skulle innebära att det inte finns någon anläggning i området på minst två år. På grund av de skador detta medför för föreningslivet ser vi detta alternativ som uteslutet. Vi har istället undersökt tre alternativa lokaliseringar: Heden, söder om Liseberg samt Valhalla IP. Vi förordar en lokalisering på Heden.

Förvaltningen anser att Angered Arena, såsom anläggningen ser ut idag, kan uppfylla kriterierna för att kunna vara ett områdesbad för de nordöstra stadsdelarna. Vi anser även att Lundbybadet, med vissa utbyggnader, kan ha funktionen som ett områdesbad för Hisingen. Då det saknas ett områdesbad för de västra stadsdelarna, föreslår vi att ett nytt sådant bad byggs i Majorna-Linné.

Förutom centralbadet och de tre områdesbaden ser vi att det även behöver finnas ett antal lokalbad i Göteborg. För de nordöstra stadsdelarna ser vi att Hammarbadet behöver kompletteras med ett nytt bad i Kortedala/Bergsjön. Området kännetecknas av låg simkunnighet och dålig folkhälsa, varför vi ser en ny sim- och badanläggning där som mycket angelägen. För Hisingen anser vi att ett nytt lokalbad bör byggas i Torslanda/Björlanda, som är den del av kommunen med allra längst restid till en befintlig sim- och badanläggning. Tillsammans med Kärra simhall kommer en sådan anläggning att utgöra Hisingens lokalbad. För de västra stadsdelarna ser vi att Frölundabadet och Askims simhall även framöver kommer att fungera som lokalbad.

Av de befintliga sim- och badanläggningarna föreslår vi att Askims simhall och Valhallabadet ersätts med nya anläggningar inom samma del av staden som idag men på annan tomt. Beträffande Askims simhall har idrotts- och föreningsnämnden sedan flera år nominerat frågan och av kommunfullmäktige erhållit medel för att påbörja arbetet under innevarande investeringsperiod. Frågan om ersättning för Valhallabadet är mycket komplex, men preliminärt ser vi att en ny anläggning bör kunna stå klar framåt mitten av 2020-talet. För Kärra simhall föreslår vi de åtgärder som krävs för att behålla nuvarande funktioner. Runt år 2030 bör det bli aktuellt att ersätta den i samma del av staden som idag. Vi öppnar dock för en placering något längre söderut då en placering där har möjlighet att nå fler göteborgare.

För Lundbybadet föreslår vi dels åtgärder som krävs för att bibehålla nuvarande funktioner, men även en tillbyggnad för att öka kapaciteten och för att ge anläggningen fler funktioner. Vi föreslår att Frölundabadet totalrenoveras och byggs ut med en extra undervisningsbassäng. För Angered Arena föreslår vi successivt underhåll eller upprustning, dock med oförändrad bassängskapacitet. För Hammarbadet bör vi framåt 2035 överväga hur dess framtid ska se ut.

Dalheimers hus, Lilla Amundöns bad och Styrösö simhall är anläggningar som vi anser ska finnas kvar och som även fortsatt ska vända sig till specifika målgrupper. För dessa anläggningar föreslår vi i varierande utsträckning successivt underhåll eller upprustning, dock med oförändrad bassängskapacitet.

Vi föreslår att flera nya sim- och badanläggningar byggs i Göteborg under kommande 20-årsperiod för att möta dagens brist och den framtida förväntade befolkningstillväxten. Vi pekar ut tre möjliga och lämpliga lokaliseringar: Kortedala/Bergsjön (lokalbad), Torslanda/Björlanda (lokalbad) och Majorna-Linné (områdesbad). Samtliga tre lokaliseringar motiveras med att de berör befolkningmässigt större stadsdelar som idag inte har någon sim- och badanläggning. Vi anser att simhallsetableringen i Kortedala/Bergsjön är den som bör komma igång först. Vi öppnar också för att en fjärde ny anläggning byggs under 2030-talet. Här har vi inte i dagsläget inte någon utpekad lokalisering.

Vi föreslår att hela huvudmannskapet för såväl verksamhetsdrift som ägande på sikt bör samlas hos en huvudman och att den huvudmannen är idrotts- och föreningsnämnden. Anledningen är att vi inte ser någon annan lösning som ger tillräckligt goda förutsättningar för ett långsiktigt ansvarstagande för såväl fastigheter som verksamhet. Om det av olika skäl inte går/är lämpligt att koncentrera ägandet fullt ut bör lösningar utformas där huvudmannen för drift/verksamhet likväl har ett glasklart ansvar för långsiktig planering och nödvändiga investeringar.

Utredningen är tänkt att fungera som underlag för långsiktig planering fram till och med 2035, vilket innebär att vissa av de förslag vi lyfter fram kan genomföras relativt omgående medan andra ligger betydligt senare inom tidsperioden. Men även beträffande åtgärder som ligger senare i tiden vill vi betona vikten av tidiga inriktningsbeslut. Sådana skapar förutsättningar för kostnadseffektivitet beträffande drift av befintlig anläggning samt bred dialog och delaktighet beträffande lokalisering och utformning av en ny.

Bilagor

1. Utredning om strategi för Göteborgs sim- och badanläggningar
 - 1.1. Bilaga 1 Befolkningsstatistik för Göteborgs Stad
 - 1.2. Bilaga 2 Valhallabadet – information från Higab om framtida underhåll
 - 1.3. Bilaga 3 Badanläggningar som förvaltas av lokalförvaltningen

Idrotts- och föreningsförvaltningen

Anders Ramsby
Förvaltningschef

Gösta Malmryd
Avdelningschef